

НЕЗБОРИМА НАЦІЯ

НАШ ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС – 33545

"Я НЕ ДИСИДЕНТ І НЕ ІНАКОДУМЕЦЬ"

12 листопада виповнюється 90 р. від дня народження поета-борця Зеновія Красівського. З цієї нагоди публікуємо уривок з його виступу перед священиками за кордоном 1990 року, повністю опублікований у книжці Романа Ковалюка "Здолати Росію"

Всечесні отці! Пані та панове! Я представляю ту Україну, яка в минулих десятиліттях взяла зброю в руки і майже два десятиліття боролася спочатку проти німецько-фашистських загарбників, а потім проти московсько-більшовицької навали; тих українців, яких десятками тисяч лягло у відомих і безіменних могилах; тих десятків тисяч, що перейшли через м'ясорубку російських катівень і гинули довгі роки по Сибірах та вічній мерзлоті на великих будовах новітнього вавилонського стовпворіння; тих страждальців, яких вивозили з рідної землі в 1945-му, 1947-му і 1950 роках тільки за те, що вони були за порукою Національно-визвольної боротьби.

Нарешті, я один з тих, які протягом 45 років не припиняли боротьби народу за свою волю і за це відбували постійно терміни [ув'язнення].

Вважаю потрібним заявити, що я не дисидент і не інакодумець у советській системі, що я націоналіст, і з цієї точки зору висвітлюватиму політичний стан сьогоденної України. Якщо в цьому зібранні є хтось, хто виходить з інших критеріїв, то дуже прошу не брати мені за зле мою в деяких місцях категоричність суджень чи суб'єктивізм. (...)

Щербинський був для України скаженим псом. Такими псами були партійні [комуністичні] актив, КГБ, репресивні органи, лжесуди. До них треба зачислити продавку і колаборантську братію борзописців, (...) мережу сексотів і явних провокаторів. Чорною плямкою лягла на Україну 10-мільйонна (або, як заявив Горбачов, 15-мільйонна) зграя росіян на Сході України.

40 % українців зрелися своєю мови. Що робити тому народові, якого нація як органічна спільнота перестала захищати?

Ми побачили безпрецедентний випадок в історії людства: нація перестала захищати особу, й особа – найменша її складова часточка – відторглася від материнського лона і почала шукати захисту в чужому тілі.

Вдумайтесь: в таких містах, як Київ, Харків, Донецьк, Одеса і багатьох інших, ви можете ходити тижнями і не почуєте українського слова. Там нема українських шкіл. Усе залило чужорідне море.

Нам відібрали церкву і накиннули свою, російську. Нас виморили голодом, нас видушили по тюрмах. (...) Як ви знаєте, УАПЦ була ліквідована в 1930 році не тільки як явнище релігійне, а як явнище українське. Було ліквідовано різними методами і засобами 30 єпископів із 34 єпископів і кількасот священиків.

У Західній Україні остаточний удар Українській греко-католицькій церкві завдано у 1946 році. (...) 12 єпископів, сотні священиків, тисячі віруючих або загинули, або

були репресовані, засуджені, вивезені. В парафіях насаджувалося російське православ'я, церкви в більшості сіл закривали, в них робили склади або музеї.

На сході українська церква, не закріпившись добре за 10 років, зовсім зникла, на заході – пішла в підпілля, в катакомби.

Як вам розповісти, як вам змалювати, що переніс наш нарід за тих 40 років, які так коротко вимовляються, але які так нелегко було пережити? Тепер тут і там розкопують масові захоронення, складають потрошені кістки, попрострілювані черепи у маленькі гроби. Старенькі родичі, брати й сестри впізнають рідних по двочих косах, по одягові, хлопців – по чоботях. І стоїть плач і лемент по всій Україні, бо це вперше за останні часи, що мати може признатися до свого сина і що її не потягнуть за це на Сибір.

Як донести до вас, ситих і забезпечених, ту страшну безвихідь, голод, тюрму, оцю ниточку, що розділяла кожного і кожний день між життям і смертю? А ті потаємні відправи по хатах із завішеними вікнами? А по нетрях лісових? Як ви зможете увійти в стан почуттів того катакомбного священика, якого лапають (арештовують. – Ред.), б'ють, штрафують, судять, саджають і тримають із кримінальниками, покидьками суспільства? (...) [Далі

Зеновій Красівський розповідає про відродження УГКЦ в Україні].

Відіграли свою роль і поїздки до Москви наших ієрархів на зустріч із президентом [Рональдом] Рейганом та делегацією кардиналів [Ватикану], і розпочата єпископами голодівка в Москві, яка призвела до легалізації церкви.

Горбачов у Римі [1 грудня 1989 р. пообіцяв Папі Римському Іванові-Павлу II] зрівняти у правах усі конфесії в Радянському Союзі. Того було досить, щоб припинилися репресії адміністративних і каральних органів, а з боку церкви і віруючих – щоб стати відкрито перед Богом і перед світом.

Знову зазначаю – це не "перестройка", а боротьба народу. (...)

Зеновій КРАСІВСЬКИЙ Поч. лютого 1990 р.

Від редактора. У книжці "Здолати Росію" я оприлюднив 9 статей і виступів Зеновія Красівського, який у моєму житті відіграв виняткову роль. Він був моїм скульптором. Він мене доліпив, доформував. Оскільки 8 листопада минає 7 років із дня смерті багатолітнього політв'язня, голови ДСУ Івана Кандиби, то й у цьому номері вміщую ще одну прецікаву промову Зеновія Красівського – на освяченні квартири Івана Кандиби, яка під час відвідин Львова була і моєю оселею.

ВШАНОВАНО ОТАМАНА ЗАЛІЗНЯКА

війни, представники ВО "Свобода" й представник Буго-Гардівської паланки Українського козацтва Олександр Вакулєнко. На жаль, проігнорувало запрошення керівництво військової частини А1201, яка розташована на території Богданівської сільської ради.

Учителька історії Богданівської ЗОШ №1 Світлана Петрова коротко розповіла про героїчну боротьбу і трагічну смерть отамана Голика-Залізняка. Учениця Дар'я Ігнатенко сквилювала й емоційно прочитала поему Тараса Шевченка "Холодний Яр". Промовляли заступник голови Знам'янської РДА Олена Слосаренко, сільський голова Анатолій Іващук

і племінник отамана Анатолій Голик. Вірш про Українську революцію 1917 – 1921 рр. прочитав Олександр Голинько.

Честь відкрити меморіальну дошку було надано учаснику російсько-української війни Володимирі Мухурову і племіннику отамана Анатолію Голику.

Ця подія продовжила добрі справи знам'янських свободівців та Історичного клубу "Холодний Яр", які багато років дбають про збереження пам'яті про героїв Визвольної боротьби українського народу за свою незалежність.

Олександр ГОЛІНЬКО
Світлина Юрія Майбороди

КОЗАЧКАМ СЛАВА!

Волонтерка з окупованої Авдіївки Аліна Косівська зворушила сильною промовою про Донбас. З нагоди свого 21-го дня народження вона розмістила на своїй сторінці у Facebook пост, у якому заявила, що не віддасть ні сантиметра рідної землі ворогам.

"Мені сьогодні 21. Я не святкую, ні. Я на війні з 16 років. П'ятий день народження проводжу тут. По клаптиках відтворюючи у ворога свою рідну землю. Копаючи її лопатою, повзучи по ній у невідомість, розглядаючи її з неба. Крок за кроком. П'ятий рік я борюся за наші міста – за кожного жителя, кожну вулицю, кожен будинок. Роблю все можливе і неможливе, щоб жовто-синій прапор розвіювався над моїм містом і в серці кожного його жителя. Я без емоцій дивлюся в очі смерті, але плачу від щастя, коли

моя Авдіївка співає український гімн. Я віддала боротьбі за кожен клаптик Донбасу свою молодість і своє здоров'я. Близькі мені люди віддали за мою землю життя. І я не готова дарувати ворогу ні сантиметра цієї землі. Чуєте, новообрані? Ви не можете забрати у нас те, за що ми боролися. За це заплачена занадто висока ціна", – підсумувала А. Косівська.

Вечір пам'яті Зеновія Красівського

12 листопада о 18.30 у Києві в Національній спілці письменників України (вул. Банкова, 2) з нагоди 90-річчя від дня народження відбудеться вечір пам'яті Зеновія КРАСІВСЬКОГО, поета-борця, багатолітнього політв'язня, останнього крайового провідника ОУН.

Участь візьмуть народна артистка України Галина Яблонська, голова НСПУ Михайло Сидоржевський, редактор газети "Шлях перемоги" Віктор Рог, голова ОУН(м) Богдан Червак, поети Борис Гуменюк, Владлен Ковтун, Василь Ковтун і Валерій Мартишко, кобзар Тарас Сиденко, автор і виконавець Василь Лютий, лідер гурту "Тінь Сонця" Сергій Василюк, видавець Марко Мельник та інші творці української культури. Вестиме вечір Роман Коваль.

Організатори: Історичний клуб "Холодний Яр", ОУН, Національна спілка письменників України.

КОЗАЦЬКА ПОКРОВА В ХОЛОДНОМУ ЯРУ

13 – 14 жовтня в Холодному Яру було сонячно і тепло. У теплій товариській атмосфері відбулося й вшанування українських героїв різних епох. Офіційна делегація 93-ї ОМБр "Холодний Яр" разом з Історичним клубом "Холодний Яр" вшанували могили Головного отамана Холодного Яру Василя Чучупака та братську могилу закатованих холодноярців на цвинтарі в с. Мельниках, могили гайдамацького ватажка XVIII ст. Гната Голого в лісі на хуторі Кресельці та сотника Івана Компанійця на території Мотриного монастиря.

Осінні квіти лягли також до пам'ятника Максимові Залізнику в Медведівці, монумента герою Холодного Яру в центрі Мельників, до пам'ятників Юрєві Горлісу-Горському та славній родині Чучупаків, на місці останнього бою Головного отамана Холодного Яру та до обеліска воюючому 93-ї ОМБр "Холодний Яр" на Холодноярському плато.

Під час ушанування військовослужбовців 93-ї бригади, які загинули за Україну, на найвищій точці Холодного Яру було піднято прапори – державний, полку гайдамаків Холодного Яру і 93-ї бригади "Холодний Яр".

Під час урочистостей відбулася історична подія – освячення снайперських гвинтівок снайперів 93-ї бригади. Здійснив чин освячення о. Василь. Досі в Холодному Яру він освячував зброю добровольців і

ветеранів ЗСУ, тепер цю давню козацьку ініціативу пройшли військово-службовці дійсної служби. Побажаймо ж добрим снайперам 93-ї, щоб їхні кулі не минали ворогів, а ворожі кулі нехай минають їхні та їхніх товаришів голівоньки. Сподіваємося, що приклад 93-ї бригади підтримають й інші лицарські формування ЗСУ.

Участь в урочистостях взяв кобриг 93-ї ОМБр полковник Дмитро Брижинський. Біля пам'ятника родині Чучупаків він нагородив відзнакою командування 93-ї ОМБр "Холодний Яр" 1-го ступеня членів Історичного клубу "Холодний Яр" Романа Ковалюка, Лесю Островську та Богдана Легоняка.

14 жовтня на хуторі Буда відбулася презентація книжок Романа Ковалюка "Батькам скажеш, що був чесний", Бориса Гуменюка "Сто новел з війни" і "Вірші з війни", Марка Мельника "Жадання фронту", а Євген Букет прочитав лекцію "Колівщина: право на повстання". Співали заслужений артист України кобзар Тарас Сиденко та заслужений діяч мистецтв України Володимир Гонський. Веселив серця й концерт козацької пісні.

Щира подяка господині "Дикого хутора" Лесі Островській – головному організаторові урочистостей!

Історичний клуб "Холодний Яр"
Світлина Марка Мельника

Голик - Залізник
Меводій Фокович
(1897 – 1923)
Холодноярський отаман
Народився на Кривиниччині
в с. Сивачівці
Олександрівського району.
Загинув у Дубинській битві
м. Києва під час повстання.
Розстріляний 28 жовтня 1916 року.
"Я вмираю за те, що кохав тебе,
моя любов Україно"
Останнє послання до української жінки

17 жовтня в с. Богданівці Знам'янського району з ініціативи Історичного клубу "Холодний Яр" та за підтримки племінника отамана Анатолія Голика й онучки Наталії Буштрук відкрито пам'ятну дошку на честь холодноярського отамана Мефодія Фоковича Голика-Залізняка.

Учасниками врочистої події стали вчителі й учні двох шкіл села, громада села, ветерани російсько-української

ПРО КНИЖКУ "ЗДОЛАТИ РОСІЮ"

Видаєць Марко Мельник випустив у світ 2-ту книгу серії "Українська думка" – збірку публіцистики та спогадів Романа Ковалів "Здолати Росію". Книга містить статті, написані з кінця 1980-х років по 1996 рік. Автор звертає увагу на відмінності між позицією українських націоналістів та українських демократичних організацій, які очолювали письменники-комуністи і дисиденти – донедавна браючи комуністичного режиму, останнього тими письменниками.

Якщо демократи обережно, весь час оглядаючись на Москву, пропартували демократичні цінності та українську мову, то націоналісти гомосно заявили про намір побудувати національну державу українського народу, а це можливо лише здійснити на руїнах СРСР – держави російського народу.

Націоналісти керували досвідом історії взаємин українського та російського народів, точніше історією українсько-російських воєн. До боротьби за визволення України 3-х підгупи Росії закликає ще Микола Міхновський. А Степан Бандера пише: "Наша генеральна лінія визвольної політики базується на тому фактичному стані, що боротьба за державну незалежність України та Росії – це боротьба проти Росії. І не тільки проти Росії, але проти всього загарбницького російського імперіалізму, який є притаманний російському народові впродовж історії і тепер".

Якщо українські демократи спільно з російськими звинувачували в усіх бід країни КПРС, то Роман Коваль у "Націоналістичній газеті" в лютому 1991 р. стверджує: "Комуністи почали диктувати народам свою злочинну волю 1917 р., а експансіоністська політика Росії триває століттями, впродовж яких Москва веде нескінченні завоювальні війни". Того ж року Р. Коваль порочить наголошувати: "Сподівання українських демократів-європеїдів, що Росія демократизується на європейській кшталт, марні. Українці мусять усвідомити, що росіяни приречені на тоталітарний устрій. Росія або залишиться депеспотичною, імперіалістичною, або згинє як імперія під ударами поневоєних народів і повернеться до розмірів Московського князівства".

Володимир Яворський у статті "Чи можемо ми людині з її гадгудаву про минуле: "Україна була надвільно зарганбар Росією... І відповідальність за це лежить, без сумніву, на росіянах... Кожний росіянин гордий за великі здобутки в науці, культурі чи за воєнні звитязи своєї одноплеменців, хоч не має до них ніякого стосунку. Так само кожен росіянин має відчувати вину і ганьбу за злочини своїх дідів чи батьків у часі землі".

Далі Володимир Яворський пише, що росіяни повинні визнати кривд, які Росія заподіяла Україні, озвучити їх і покаятися. Це її стане ґрунтом для налагодження рівноправних українсько-російських стосунків.

Роман Коваль звернув увагу, що Москва намагався зберегти панування російської мови, використовуючи демократичні гасла: "Намагаючись загнати визвольні змагання, – пише він, – великодержавний Кремль навіть оголосив себе захисником окремої людини, а в першу чергу – людини російськомовної, прагнучи якої нібито зрозуміти наші наміри поневоєних націй. Не дивно, що комуністична преса подає енергійно протиставляти національним

1990-х рр. дисиденти та інші демократи стверджували, що з проголошенням незалежності України відразу зникне ризик поглинання матеріальної доброду. Націоналісти були переконані, що цього не станеться. Анатолій Щербатюк і Роман Коваль у 1990 р. зазначали: "З розвалом імперії ми не вступимо в такий собі благодатний рай, де нас чекають із розкритими обіймами відчужені патерни. Якщо сьогодні націоналізм це з часом досягнення державної незалежності, то вже завтра він стане способом боротьби за власні інтереси національних держав, які постають на руїнах російської імперії".

Заступник голови Української республіканської партії (у 1990 р.) Григорій Гребенюк відзначає: "Одні із перших Роман Коваль усвідомив, що одноконний розвиток Визвольних змагань у напрямку подолання економічної убогості Укра-

Спочатку – світлина і коротка біографія героя: С І Н І Л Ї Н І К (СИНЕЛЬНИК) Михайло Демидович (21.11.1897, село Підгірці, тепер Обухівського району Київської області – 14.03.1964, м.сто Пешани, Словаччина). Військової інженер-агроном (21.05.1932); козак бойового куреня Всеукраїнської ради військових депутатів (01.1918), Запорозького загону (02.1918) та 2-го Запорозького полку (до 12.12.1918), козак і полковник півдня Наддніпрянського куреня 1-ї Запорозької дивізії (12.12.1918 – 1.07.1920); звания – підстаршина Армії УНР.

"Під час наступу більшовиків на Київ [під командування Мих. Мурайова] в складі бойового куреня Всеукраїнської ради військових депутатів брав участь в обороні м. Києва, з яким і відійшов з Києва, та вступив до Кошу низового війська запорозького (Запорозького загону ген. Костянтина Пріськового... – Ред.). З кошем наступав на ст. Коростень, м. Бердичів, а відтак з німцями – на Київ. Після здобуття Києва переведений до 2-го Запорозького полку

1990-х рр. дисиденти та інші демократи стверджували, що з проголошенням незалежності України відразу зникне ризик поглинання матеріальної доброду. Націоналісти були переконані, що цього не станеться. Анатолій Щербатюк і Роман Коваль у 1990 р. зазначали: "З розвалом імперії ми не вступимо в такий собі благодатний рай, де нас чекають із розкритими обіймами відчужені патерни. Якщо сьогодні націоналізм це з часом досягнення державної незалежності, то вже завтра він стане способом боротьби за власні інтереси національних держав, які постають на руїнах російської імперії".

Заступник голови Української республіканської партії (у 1990 р.) Григорій Гребенюк відзначає: "Одні із перших Роман Коваль усвідомив, що одноконний розвиток Визвольних змагань у напрямку подолання економічної убогості Укра-

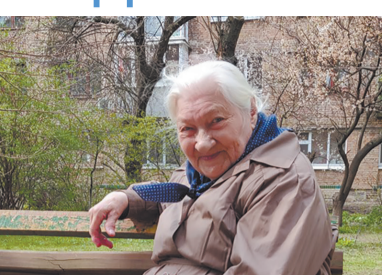
Спочатку – світлина і коротка біографія героя: С І Н І Л Ї Н І К (СИНЕЛЬНИК) Михайло Демидович (21.11.1897, село Підгірці, тепер Обухівського району Київської області – 14.03.1964, м.сто Пешани, Словаччина). Військової інженер-агроном (21.05.1932); козак бойового куреня Всеукраїнської ради військових депутатів (01.1918), Запорозького загону (02.1918) та 2-го Запорозького полку (до 12.12.1918), козак і полковник півдня Наддніпрянського куреня 1-ї Запорозької дивізії (12.12.1918 – 1.07.1920); звания – підстаршина Армії УНР.

"Під час наступу більшовиків на Київ [під командування Мих. Мурайова] в складі бойового куреня Всеукраїнської ради військових депутатів брав участь в обороні м. Києва, з яким і відійшов з Києва, та вступив до Кошу низового війська запорозького (Запорозького загону ген. Костянтина Пріськового... – Ред.). З кошем наступав на ст. Коростень, м. Бердичів, а відтак з німцями – на Київ. Після здобуття Києва переведений до 2-го Запорозького полку

1990-х рр. дисиденти та інші демократи стверджували, що з проголошенням незалежності України відразу зникне ризик поглинання матеріальної доброду. Націоналісти були переконані, що цього не станеться. Анатолій Щербатюк і Роман Коваль у 1990 р. зазначали: "З розвалом імперії ми не вступимо в такий собі благодатний рай, де нас чекають із розкритими обіймами відчужені патерни. Якщо сьогодні націоналізм це з часом досягнення державної незалежності, то вже завтра він стане способом боротьби за власні інтереси національних держав, які постають на руїнах російської імперії".

Заступник голови Української республіканської партії (у 1990 р.) Григорій Гребенюк відзначає: "Одні із перших Роман Коваль усвідомив, що одноконний розвиток Визвольних змагань у напрямку подолання економічної убогості Укра-

МАДЯРИ В ПЕРВОМАЙСЬКУ

3 серпня 1941 р. німці разом з мадярами та румунами ввійшли в Первомайську. Румуни зайняли Голту на правому березі Південного Бугу, а мадяри – Ольшопіль на лівому березі. За вірну службу німці віддали їм Ольшопіль на грабунки.

Зайшли і до нас... На господарстві тоді були тільки бабуся Соломія і дідусь Іван. У той день мадяри вивели із сараю корову Машку. Інша група забрала скрипку, гітару, мандоліну, шахи...

Тільки-но ми з батьком повернулися додому, мадяри з'явилися знову. Побачили на нашій двоконній машині Завести їх до хати, розпідтримали, а ще й наражачись на протидію державних структур, де порядкували представники московських "п'ятих колоній".

Українська держава, попри плачі Кравчука, могла б зберегти ядерну зброю. Інженер-фізик Сергій Грішаченко в 1994 р. на шпальтах газети "Незалежний державці" і ніщо не має би права дорікнути їм, що вони чужинці. Коли ж ці люди сілюно нав'язують коринному населенню свій спосіб економічного та політичного буття, то вони стають ворогами, окупантами".

Наприкінці 1980-х та на початку 1990-х рр. дисиденти та інші демократи стверджували, що з проголошенням незалежності України відразу зникне ризик поглинання матеріальної доброду. Націоналісти були переконані, що цього не станеться. Анатолій Щербатюк і Роман Коваль у 1990 р. зазначали: "З розвалом імперії ми не вступимо в такий собі благодатний рай, де нас чекають із розкритими обіймами відчужені патерни. Якщо сьогодні націоналізм це з часом досягнення державної незалежності, то вже завтра він стане способом боротьби за власні інтереси національних держав, які постають на руїнах російської імперії".

Заступник голови Української республіканської партії (у 1990 р.) Григорій Гребенюк відзначає: "Одні із перших Роман Коваль усвідомив, що одноконний розвиток Визвольних змагань у напрямку подолання економічної убогості Укра-

Спочатку – світлина і коротка біографія героя: С І Н І Л Ї Н І К (СИНЕЛЬНИК) Михайло Демидович (21.11.1897, село Підгірці, тепер Обухівського району Київської області – 14.03.1964, м.сто Пешани, Словаччина). Військової інженер-агроном (21.05.1932); козак бойового куреня Всеукраїнської ради військових депутатів (01.1918), Запорозького загону (02.1918) та 2-го Запорозького полку (до 12.12.1918), козак і полковник півдня Наддніпрянського куреня 1-ї Запорозької дивізії (12.12.1918 – 1.07.1920); звания – підстаршина Армії УНР.

"Під час наступу більшовиків на Київ [під командування Мих. Мурайова] в складі бойового куреня Всеукраїнської ради військових депутатів брав участь в обороні м. Києва, з яким і відійшов з Києва, та вступив до Кошу низового війська запорозького (Запорозького загону ген. Костянтина Пріськового... – Ред.). З кошем наступав на ст. Коростень, м. Бердичів, а відтак з німцями – на Київ. Після здобуття Києва переведений до 2-го Запорозького полку

1990-х рр. дисиденти та інші демократи стверджували, що з проголошенням незалежності України відразу зникне ризик поглинання матеріальної доброду. Націоналісти були переконані, що цього не станеться. Анатолій Щербатюк і Роман Коваль у 1990 р. зазначали: "З розвалом імперії ми не вступимо в такий собі благодатний рай, де нас чекають із розкритими обіймами відчужені патерни. Якщо сьогодні націоналізм це з часом досягнення державної незалежності, то вже завтра він стане способом боротьби за власні інтереси національних держав, які постають на руїнах російської імперії".

Заступник голови Української республіканської партії (у 1990 р.) Григорій Гребенюк відзначає: "Одні із перших Роман Коваль усвідомив, що одноконний розвиток Визвольних змагань у напрямку подолання економічної убогості Укра-

лочки, глечик, цукерничку, чайничок. Залізли й у погріб. Там у мішку й у валізі зберігали старі речі бідної вдови Мельниченки, яка мала на своїх руках чотири дітей-підлітків. Мадяри взяли сестри Володимирі й Андрія. Забрали й ношену білизну їхніх старших сестер Ганни та Олені. А що залишилися, розкидали по погребу і потопити.

П'ятого дня знову прийшли. Залізли в усі закутки. І під піччю знайшли велику каструлю, прикриту лахміттям. А в ній – домашні ковбаси, заліті смальцем! Кожі мадяр відкрив каструлю, розсіявся. Смачна вечеря була!

Бабуся Соня, пригорнувши мене до себе, сперлася на піч. Дідусь Іван закликав посеред кухні. Другий мадяр, побачивши приховані ковбаси, обурено штовхнув дідуса до стіни і витягнув з кобури пістолет. Бабуся повернула мене, перелякана, і припустила обличчям до мене. Пролунав постріл.

Я здригнулася. Другий постріл! Я ще глибше втиснулася в бачкову березу, і румунами ввійшли в Первомайську. Румуни зайняли Голту на правому березі Південного Бугу, а мадяри – Ольшопіль на лівому березі. За вірну службу німці віддали їм Ольшопіль на грабунки.

Зайшли і до нас... На господарстві тоді були тільки бабуся Соломія і дідусь Іван. У той день мадяри вивели із сараю корову Машку. Інша група забрала скрипку, гітару, мандоліну, шахи...

Тільки-но ми з батьком повернулися додому, мадяри з'явилися знову. Побачили на нашій двоконній машині Завести їх до хати, розпідтримали, а ще й наражачись на протидію державних структур, де порядкували представники московських "п'ятих колоній".

Українська держава, попри плачі Кравчука, могла б зберегти ядерну зброю. Інженер-фізик Сергій Грішаченко в 1994 р. на шпальтах газети "Незалежний державці" і ніщо не має би права дорікнути їм, що вони чужинці. Коли ж ці люди сілюно нав'язують коринному населенню свій спосіб економічного та політичного буття, то вони стають ворогами, окупантами".

Наприкінці 1980-х та на початку 1990-х рр. дисиденти та інші демократи стверджували, що з проголошенням незалежності України відразу зникне ризик поглинання матеріальної доброду. Націоналісти були переконані, що цього не станеться. Анатолій Щербатюк і Роман Коваль у 1990 р. зазначали: "З розвалом імперії ми не вступимо в такий собі благодатний рай, де нас чекають із розкритими обіймами відчужені патерни. Якщо сьогодні націоналізм це з часом досягнення державної незалежності, то вже завтра він стане способом боротьби за власні інтереси національних держав, які постають на руїнах російської імперії".

Заступник голови Української республіканської партії (у 1990 р.) Григорій Гребенюк відзначає: "Одні із перших Роман Коваль усвідомив, що одноконний розвиток Визвольних змагань у напрямку подолання економічної убогості Укра-

Спочатку – світлина і коротка біографія героя: С І Н І Л Ї Н І К (СИНЕЛЬНИК) Михайло Демидович (21.11.1897, село Підгірці, тепер Обухівського району Київської області – 14.03.1964, м.сто Пешани, Словаччина). Військової інженер-агроном (21.05.1932); козак бойового куреня Всеукраїнської ради військових депутатів (01.1918), Запорозького загону (02.1918) та 2-го Запорозького полку (до 12.12.1918), козак і полковник півдня Наддніпрянського куреня 1-ї Запорозької дивізії (12.12.1918 – 1.07.1920); звания – підстаршина Армії УНР.

"Під час наступу більшовиків на Київ [під командування Мих. Мурайова] в складі бойового куреня Всеукраїнської ради військових депутатів брав участь в обороні м. Києва, з яким і відійшов з Києва, та вступив до Кошу низового війська запорозького (Запорозького загону ген. Костянтина Пріськового... – Ред.). З кошем наступав на ст. Коростень, м. Бердичів, а відтак з німцями – на Київ. Після здобуття Києва переведений до 2-го Запорозького полку

НА ОСВЯЧЕННІ ПОМЕШКАННЯ ІВАНА КАНДИБИ

українські партизани, українські політ'язні зламали становий хребет блатних. Ось у таку атмосферу постійної бойовитості, духу спротиву й непокори (для того, щоби лишатися людьми, патріотами і борцями) потрапили нові в'язні, т. зв. шестидесятники. Ці молоді хлопці були набагато від нас освіченіші, могли говорити шід про право, дипломатію, конституцію. Ми були набагато простіші. Але вони почали вчитися у нас пізнання ворога, гарту, категоричності.

Іван вийшов з таборів, і він не дав себе обрати до Верховної Ради. Не йшов на співпрацю в таборах і зонах – не пішов на співпрацю й на волі. Він почав у моїй присутності дуже великі дискусії з Левком Лук'яненком, котрий зараз притримувється тактики парламентської боротьби. Іван, наскільки було сили, стався якось Левка утримати, переговорити, нахилити на більш конкретну боротьбу. З того нічого не вийшло...

Отже, ми маємо сьогодні два шляхи в політиці. Один – це парламентська боротьба. Як каже Левко Лук'яненко, ми будемо добиватися, щоби у нас була більшість у парламенті: тоді проголосуємо за такі порядки, такі закони, які ми хочемо.

Другий – це той, якого дотримувється Іван Кандиба. Він каже: "А якщо ви наберете більшість, а вас візьмуть отак за комір, та й посадять у кутузку? І будеш сидіти. А якщо вас повбивають? Тому що ми не маємо правової держави..."

Іван моделює альтернативу боротьби на її основі, на якій трималася Національно-визвольна боротьба. Це не значить, що Іван пропонує, аби ми вхопилися за карабіни. Щоб ми стягали якісь іржаві рушниці, щоб ми в когось стріляли чи когось убивали.

Справа набагато і простіша, і складніша. Ми повинні знати, хто наш ворог, повинні показати йому ного палець, представити йому рахунок за цілі століття, особливо за останні десятиліття, і змусити його відповісти. Ми повинні з'ясувати питання з росіянами.

За Декларацією прав людини, кожна людина має право жити вільно, мирно, справедливо.

1 листопада 1894 р. народився Євген Глобівський, поручник 3-ї Запорозької дивізії Армії УНР, голова Академічної громади УГА в Подєбрдах, інженер-економіст, професор ВУВ, дійсний член НТШ, помер Андрій Шептицький, предстоитель УТКЦ.

1 листопада 1964 р. помер Андрій Мельник, полковник Армії УНР, крайовий командант УВО, голова ПУН, інженер-лісівник.

4 листопада 1894 р. народився Оверко Куравський, тарасанський отаман.

НЕЗБОРИМА НАЦІЯ

КО ЗАЦІКА ДОЛЯ САШКА МАРКІВА

"Коли я впав, мою кров вип'є рідна земля, шість виростити з неї траву для коня того, хто стане на мое місце", – писав поручник Армії УНР Юрій Горліс-Горський. Старший лейтенант Марків став на місце Горліса-Горського. А 27 вересня і Сашкову кров випила рідна земля.

Було йому 38... Командир зенітно-ракетного взводу 4-ї бригади Нацгвардії України Олександр Марків-Чумак дістав тяжке поранення в обличчя. Трагічна вістка зворушила заколихану миром Обухівщину. Вночі друзі й рідні зустрічали обухівського козака, стоячи на колінах. А більшість "відпочивала від війни", дивилася "Квартал-95"...

Прошалися з другом "Чумаком" на центральній площі міста. Звідси почалася його остання мандрівка на Луки Сварожі. Провели його в останню путь по-козацьки, накривши труну китайкою. "Ливе кача" роздірала душу... Людей збиралося багато. Останній раз стільки прийшло прощатися з Героєм Небесної Сотні Володимиром Чаплинським.

Сашко захоплюється історією доби УНР, був реконструктором. Тож вояцькі почести віддала не тільки рота почесного караулу нацгвардії, а й побратими Олександра з клубу "Повстанець". Сашко не раз брав участь у зйомках фільмів про Визвольну боротьбу, зокрема й у створенні фільму Олександра Домбровського і Романа Ковалів "Юрій Горліс-Горський" та фільму Володимира Бондаренка "Холодний Яр. Воля України – або смерть". У цьому фільмі герой, якого грав Сашко, загинув через поріз в обличчя... Так сталося і в житті.

Брав Сашко участь і у зйомках документального фільму "Українська революція" Івана Кандиби, у художньому фільмі "Поводир" Олеса Саніна, у реконструкційних фільмах фестивалів, презентацій книжок про Визвольну боротьбу, зокрема й Історичного клубу "Холодний Яр".

Коли з родиною приїжджав у Тривпіль до праї тинка отаманів Зеленому, говорив, що з тими людьми, які приходять на нашу землю, "треба чинити так, як чинив отаман Зелений". "Я була його класним керівником з 5-го по 9 клас, – розповідає Валентина Мишко, – Саша завжди був спокійний, лагідний. Ніколи ні з ким не конфліктував, ставився до всіх доброзичливо". Іван допитливо оченята випромінювали тепло. За всі роки я ніколи на нього не розсердилася... І після закінчення Сашею школи ми спілкувалися. Це вже був національно свідомий юнак. Він навіть привізше в паспорті змінив, щоб звучало по-українськи: з "Марков" на "Марків".

Готує не дивно, що він опинився на фронті... Був під «Радями» навіть повнолітній і тоді певля, де згоріли всі його документи. Уввнати тільки, Саші через суд довелося доводити, що воював на фронті. Інший озлобився б... А він знову пішов боронити рідну землю".

Львів, червень 1990 р. Публікація Любові Маринюк та Юрія Зайцева

1 листопада 1924 р. народився козбар Михайло Башловка.

19 листопада 1944 р. помер Остап Коберський, член Пласту, капітан 6-ї сотні УСС, член УВО, кооператор.

21 листопада 1969 р. народився Віталій Вергай, козак Черкаської самооборони (2014), розвідник 128-ї Окремої гірсько-піхотної бригади. Лідер ордену "За мужність" III ст. (по смертно).

НЕЗБОРИМА НАЦІЯ

КО ЗАЦІКА ДОЛЯ САШКА МАРКІВА

"Коли я впав, мою кров вип'є рідна земля, шість виростити з неї траву для коня того, хто стане на мое місце", – писав поручник Армії УНР Юрій Горліс-Горський. Старший лейтенант Марків став на місце Горліса-Горського. А 27 вересня і Сашкову кров випила рідна земля.

Було йому 38... Командир зенітно-ракетного взводу 4-ї бригади Нацгвардії України Олександр Марків-Чумак дістав тяжке поранення в обличчя. Трагічна вістка зворушила заколихану миром Обухівщину. Вночі друзі й рідні зустрічали обухівського козака, стоячи на колінах. А більшість "відпочивала від війни", дивилася "Квартал-95"...

Прошалися з другом "Чумаком" на центральній площі міста. Звідси почалася його остання мандрівка на Луки Сварожі. Провели його в останню путь по-козацьки, накривши труну китайкою. "Ливе кача" роздірала душу... Людей збиралося багато. Останній раз стільки прийшло прощатися з Героєм Небесної Сотні Володимиром Чаплинським.

Сашко захоплюється історією доби УНР, був реконструктором. Тож вояцькі почести віддала не тільки рота почесного караулу нацгвардії, а й побратими Олександра з клубу "Повстанець". Сашко не раз брав участь у зйомках фільмів про Визвольну боротьбу, зокрема й у створенні фільму Олександра Домбровського і Романа Ковалів "Юрій Горліс-Горський" та фільму Володимира Бондаренка "Холодний Яр. Воля України – або смерть". У цьому фільмі герой, якого грав Сашко, загинув через поріз в обличчя... Так сталося і в житті.

Брав Сашко участь і у зйомках документального фільму "Українська революція" Івана Кандиби, у художньому фільмі "Поводир" Олеса Саніна, у реконструкційних фільмах фестивалів, презентацій книжок про Визвольну боротьбу, зокрема й Історичного клубу "Холодний Яр".

Коли з родиною приїжджав у Тривпіль до праї тинка отаманів Зеленому, говорив, що з тими людьми, які приходять на нашу землю, "треба чинити так, як чинив отаман Зелений". "Я була його класним керівником з 5-го по 9 клас, – розповідає Валентина Мишко, – Саша завжди був спокійний, лагідний. Ніколи ні з ким не конфліктував, ставився до всіх доброзичливо". Іван допитливо оченята випромінювали тепло. За всі роки я ніколи на нього не розсердилася... І після закінчення Сашею школи ми спілкувалися. Це вже був національно свідомий юнак. Він навіть привізше в паспорті змінив, щоб звучало по-українськи: з "Марков" на "Марків".

Готує не дивно, що він опинився на фронті... Був під «Радями» навіть повнолітній і тоді певля, де згоріли всі його документи. Уввнати тільки, Саші через суд довелося доводити, що воював на фронті. Інший озлобився б... А він знову пішов боронити рідну землю".

Львів, червень 1990 р. Публікація Любові Маринюк та Юрія Зайцева

1 листопада 1924 р. народився козбар Михайло Башловка.

19 листопада 1944 р. помер Остап Коберський, член Пласту, капітан 6-ї сотні УСС, член УВО, кооператор.

21 листопада 1969 р. народився Віталій Вергай, козак Черкаської самооборони (2014), розвідник 128-ї Окремої гірсько-піхотної бригади. Лідер ордену "За мужність" III ст. (по смертно).

21 листопада 2014 р. загинув Всеволод Воловик "Сева", розвідник ДУК "Правий сектор", капітан у відставці. Ім'ям В. Воловика названо окрему тактичну групу ДУК "Правий сектор".

21 листопада 2014 р. загинув Микола Томак, боєць 34-го батальйону тероборони Кіровоградської області, член ВО "Свобода".

22 листопада 1889 р. народився Дмитро Ферукаря, сотник УГА, поручник дивізії "Галичина".

22 листопада 2014 р. загинув Сергій Костюк "Маестро", скрипаль, снайпер-розвідник ЗСУ.

23 листопада 1989 р. народився Яків Панас

"КРАСА ПРАВИЧНА" МИХАЙЛА ГОРЛОВОГО

Так називається персональна виставка члена Національної спілки художників України Михайла Горлового, яку урочисто відкрито в Києві. Митець представив 50 нових картин і 20 скульптур. Вів презентацію народний художник України, лауреат Шевченківської премії Валерій Франчук. Ось як оцінили твори М. Горлового його друзі:

"Творіння Михайла Горлового нас піднімають" (поет Василь Герасим'юк, лауреат Шевченківської премії).

"Ці твори відкривають небо, і ми чуємо голоси наших предків. Твори Михайла Горлового – це мова наших предків. Горловий – один з

духовних воїнів" (художник Володимир Гарбуз).

"Михайло Горловий воскрешає родову пам'ять" (Анатолій Буртовий, заслужений художник України).

"Біля кожної роботи Горлового можна сказати: «Клас, клас, клас!»" (художник Олег Смаль).

"Михайле, я тебе люблю і глибоко шаную твою творчість" (бандурист Степан Щербак).

"Нехай і далі врожайється творче поле Михайла Горлового!" (член Національної спілки письменників України Наталка Любиченко).

"Друже Михайле, щиро дякую Тобі за безцінний внесок у скарб-

ницю української культури. Нехай твої руки і серце не знають спокою, збагачуючи наш національний стаок" (Роман Коваль).

"Його твори випромінюють магічність. Він одержимий білим світом. Він досконалий. Його душа – невичерпне джерело любові до України, жінки, матері, що струменить із кожної картини, з кожної його скульптури. Чистота, прозорість і невтомна праця його душі вибухають барвами всіх стихій неба і землі. Щиро дякую, Михайле, за титанічну працю, за світлий храм твого мистецтва, у якому очищаються душі і світлішають серця" (поетеса Тетяна Лемешко).

"Михайло Горловий – мій учитель. І я цим пишаюсь!" (народний художник України Олег Пінчук).

Вшанували Михайла Горлового художники Василь Корчовий, Борис Колочко, Леся Горлова, Дана Данилейко та делегація Історичного клубу "Холодний Яр" у складі Люби Криворот, Романа Ковалю і Миколи Гребенника. Членами Історичного клубу "Холодний Яр" є також Тетяна Лемешко і Михайло Горловий.

Той, хто відвідав виставку, переконався, що великі живуть і творять поруч.

Дякуємо, друже Михайле, за красу правичну!

Історичний клуб "Холодний Яр"

На світлинці козаки і козачки Історичного клубу "Холодний Яр" – Роман Коваль, Тетяна Лемешко, Михайло Горловий, Люба Криворот та Микола Гребенник.

ГОСТОМЕЛЬ КОЗАЦЬКИЙ

У селищі Гостомелі на Київщині 13 жовтня відкрили Алею козацької слави. Стела на ній нагадує про козацькі сторінки Гостомелі. На початку XVI ст. власник Гостомелі Семен Полоз разом із козаками обороняв українські землі від нападів татар. Його блискучу перемогу над ординцями в 1508 р. оспівали польські хроністи Децій і Бельський. Вони називали його "славним руським воїном" (русами, русинами тоді звали українців), "Полоз-русак, славний козак". Під час Визвольної війни під проводом Богдана Хмельницького Гостомель – сотенне козацьке містечко Київського полку. Наприкінці XVII ст. фастівський полковник Семен Палій зміцнював гостомельський замок. У написі на пам'ятнику зазначено, що 23 грудня 1896 р. в Гостомелі народився Федір Артеменко – знаменитий отаман Орлик, який загинув у боротьбі з московськими окупантами.

І нині в Гостомелі живуть нащадки українських козаків. 14 жовт-

ня в Гостомелі відкрито пам'ятник сучасним козакам – гостомельцям, які віддали своє життя в українсько-російській війні 2014 – 2019 років. Ось імена героїв: Андрій Блонський, Сергій Квасневський, Руслан Злобінець, Ігор Горбенко, Сергій Лимар та Олександр Старов. Вічна їм слава!

Козацька слава відроджується в боях.

Анатолій ЗБОРОВСЬКИЙ

На світлинці – народна артистка України Світлана Мирвода.

"ЩОБ ПОГАНІ ЛЮДИ ДО ВАС І НА ДУХ НЕ ПІДХОДИЛИ!"

Олександр Канібор, скульптор, який створив проект пам'ятника Костеві Блакитному (Пестушк) для Кривого Рогу, побажав мені: "Щоб погані люди до вас і на дух не підходили!"

І вам, шановні друзі, того самого бажаю!

Роман КОВАЛЬ

На світлинці – Кость Блакитний (скульптор Олександр Канібор)

"СЛАВА ТИМ, ХТО ЛЮБИТЬ УКРАЇНУ ЗІ ЗБРОЄЮ В РУКАХ!"

Бувають зустрічі, які зворушують до глибини душі, спонукають замислитися над нашим історичним минулим, про яке ми насправді так мало знаємо. Це була саме така зустріч... 21 вересня в Народному домі с. Зимної Води відбувся творчий вечір Романа Ковалю. Разом з ним завітали видавець Марко Мельник та кобзар, музикознавець, народний артист України Тарас Компаніченко.

Роман Коваль представив свою нову книжку "Батькам скажеш, що був чесний". Це дослідження про українсько-російську війну в 1917 – 1940-х рр. та звичайних

українців, які в боротьбі проти російських окупантів ставали героями. У передмові до неї автор і написав слова, які я винесла в заголовок.

Видання присвячено добровольцям Запорозького корпусу Армії УНР, ДУК "Правий сектор", полку "Азов", батальйону "Аїдар", ОДЧ "Карпатська Січ", які чесно виконали обов'язок перед Батьківщиною. Роман Коваль розповів про людей, які героїчно поклали своє життя за Україну, але, на жаль, більшості з нас їхні імена невідомі, а "це ж велике щастя і розкіш – мати таких попередників", – зазначив автор.

Дослідник розповів про шляхетних українських жінок, розповідаючи про їхній героїзм і важкі долі, зокрема про Тіну Пекарчук, Генрієту Ган та Марину Бесарабенко-Треюк. "Я дуже шаную жінок, особливо тих, які боролися за самостійну Україну, а не працюють за гранти на чужі

держави. Нині чимало істориків з Галичини, зокрема зі Львова, здобули гранти від польської держави. І вони ніколи не скажуть правди про українсько-польські стосунки, а напишуть так, як буде вигідно тому, хто дав їм кошти", – з боєм зазначив письменник. А видавець Марко Мельник ознайомив присутніх з кількома виданнями Романа Ковалю, у кожному з яких – історична правда, якої, на жаль, ми не знаємо.

На зустрічі прозвучало багато прекрасних пісень періоду Української революції 1917 – 1920-х рр. про боротьбу нашого народу за свою державу. Неможливо передати словами їхнє звучання у виконанні Тараса Компаніченка – надзвичайно зворушливо, щиро, просто і талановито.

На завершення урочистості голова Зимноводівської сільської ОТГ Володимир Гутник подякував гостям за їхню працю, за важливу місію, яку вони здійснюють, – висвітлюють правду про історію, яку повинні знати кожен українець.

Висловлюємо подяку Галині Додатко та Ігореві Гавришцину за сприяння в організації зустрічі.

Юлія ЛЕВИЦЬКА

ЧЕРЕЗ "НОВУ ПОШТУ" МОЖНА ПРИДБАТИ

Видання Історичного клубу "Холодний Яр" можна придбати через "Нову пошту", попередньо переказавши кошти на картку Романа Ковалю у Приватбанку: 5168 7554 4667 0339. Переказавши гроші, просимо телефонно (або через електронну адресу kovalroman1@gmail.com) замовити книжки, вказавши куди і кому надсилати книжки.

Номери телефонів 067-726-30-36, 066-211-41-85. Ось ціни без вартості пересилки:

"Батькам скажеш, що був чесний" Романа Ковалю – 220 грн.

"Яків Орел-Гальчевський: боротьба і філософія боротьби" Романа Ковалю – 60 грн.

"Здолати Росію" Романа Ковалю – 200 грн.

"Сумщина в боротьбі" Романа Ковалю, Віктора Моренця та Юрія Юзича – 200 грн.

"Отаман Зелений" Романа Ковалю – 100 грн.

"Подебрадський полк" Армії УНР Р. Ковалю, Віктора Моренця та Юрія Юзича (т. 1) – 200 грн.

"Подебрадський полк" Армії УНР Р. Ковалю, Віктора

Моренця та Юрія Юзича (т. 2) – 100 грн.

"Отаман Орлик" Романа Ковалю – 100 грн.

"Історія Холодноярської організації" Романа Ковалю – 50 грн.

"Крізь павутиння змосквощення" Романа Ковалю – 80 грн.

"Історія України-Русі" Миколи Аркаса – 100 грн.

"Михайло Гаврилко: і стеком, і шаблею" Романа Ковалю – 500 грн.

"Тиха війна Рената Польового" Романа Ковалю – 300 грн.

ЩИРО ДЯКУЄМО ЗА ПІДТРИМКУ

Ігор СМЕТАНСЬКИЙ

(Калуш) – 150 грн.

Анатолій БЛІК

(Хмельницький) – 300 грн.

НЕЗБОРИМА НАЦІЯ

Її редактор Роман Коваль – дослідник Визвольної боротьби українців за свою державу у 1-й половині ХХ століття.

Ця газета – про долі Українських січових стрільців, вояків Галицької армії, Армії УНР, повстанських отаманів та їхніх козаків, Карпатську Січ, ОУН, УПА, вояків АГО, а також про кобзарів, письменників, нові книжки про Визвольну боротьбу, які видає Історичний клуб "Холодний Яр".

Ціна – 89,42 грн на рік

Наш індекс – 33545

Редактор Роман Коваль

Верстка Олександр Литвин

Коректор Надійка Овчарук

Інформаційне забезпечення Микола Владзімірський, Владислав Карпенко, Люба Криворот

Технічний директор Максим Селюзкін

Адреса для листування 03049, Київ, вул. Курська, 20, пом. 14. Тел./факс: 242-47-38 kovalroman1@gmail.com Редакція залишає за собою право редагувати та скорочувати тексти. Видання зареєстровано 28.12.1993 р. у Державному комітеті України у справах видавництва, поліграфії та книгорозповсюдження. Серія КБ №325. Наклад 2000 примірників. Видруковано 29.10.2019 р. ТОВ "Прес Корпорейшн Лімітед" Номер замовлення 1910312 Засновник Роман Миколайович Коваль

У редакції через "Укрпошту" можна придбати такі книги:

(ціну вказано, враховуючи вартість пересилки книг поштою):

"Батькам скажеш, що був чесний" Романа Ковалю – 270 грн.

"Здолати Росію" Романа Ковалю – 240 грн.

"Сумщина в боротьбі" Р. Ковалю, В. Моренця та Ю. Юзича – 240 грн.

"Яків Орел-Гальчевський: боротьба і філософія боротьби" Романа Ковалю – 90 грн.

"Подебрадський полк" Армії УНР Романа Ковалю, Віктора Моренця та Юрія Юзича (т. 1) – 225 грн.

"Подебрадський полк" Армії УНР Романа Ковалю, Віктора Моренця та Юрія Юзича (т. 2) – 125 грн.

"Отаман Зелений" Романа Ковалю – 125 грн.

"Історія Холодноярської організації" Романа Ковалю – 75 грн.

"Отаман Орлик" Романа Ковалю – 120 грн.

"Крізь павутиння змосквощення" Романа Ковалю – 100 грн.

"Історія України-Русі" Миколи Аркаса (2-ге, краківське, видання) – 130 грн.

"Михайло Гаврилко: і стеком, і шаблею" Романа Ковалю – 550 грн.

"Тиха війна Рената Польового" Романа Ковалю – 350 грн.

Книжки можна придбати, попередньо переказавши кошти електронним переказом на ім'я Р. М. Ковалю, вул. Курська, 20, пом. 14, Київ, 03049.

"Незборима нація" – газета для тих, хто хоче знати історію боротьби за свободу України